

Yttrande
2015-06-26

Dnr A2015-1383-IU

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över Ds.2015:26 Avskaffande av systemet med etableringslotsar

Svenska Röda Korset har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade skrivelse och vill med anledning av detta framföra följande.

Sammanfattande synpunkter

- Röda Korset instämmer i den föreslagna lagändringen mot bakgrund av de betydande brister som systemet med etableringslots uppvisat. Vi delar bilden av att systemet som helhet inte kan sägas ha uppfyllt sitt syfte att främja nyanländas etablering i samhället och på arbetsmarknaden.
- Vi vill dock understryka att det behov av praktiskt och socialt stöd som etableringslotsen bland annat var tänkt att tillgodose finns kvar. För att kunna ge rätt stöd och rätt insatser för att främja etableringen i samhället och på arbetsmarknaden är det helt avgörande att man ser till människors hela livssituation. En utredning om hur nyanländas behov av socialt och praktiskt stöd kan tillgodoses på bästa sätt bör tillsättas med mål att en kommunal eller statlig aktör får detta uppdrag. Den nuvarande lagstiftningen är alltför otydlig i detta avseende.
- Syftet med etableringsperioden är att ge nyanlända en möjlighet att så snart som möjligt kunna etablera sig i arbets- och samhällsliv. Samtidigt kan det vara en oerhört svår tid för den som har förlorat kontakten med familjemedlemmar eller har med sig traumatiska erfarenheter från krig, förföljelse och flykt. De lagstadgade etableringsinsatserna för nyanlända bör därför innefatta tillgång till stöd till familjeåterförening samt vård och behandlingsinsatser för trauma- och tortyrskadade.

Övriga synpunkter

Röda Korset delar uppfattningen att systemet med etableringslots inte i tillräcklig utsträckning har tillgodosett nyanländas behov av socialt och praktiskt stöd. Sedan etableringsreformen

genomfördes i december 2010 har Röda Korsets frivilligverksamheter sett en mycket stor ökning av frågor från nyanlända kring olika slags praktiskt stöd i kontakten med myndigheter. Det handlar om stöd med att översätta brev och beslut, ringa samtal och fylla i blanketter. Viktig information – ett beslut från Försäkringskassan, en faktura från hyresvärderna eller besked om en förskoleplats – missförstås ofta vilket kan ha förödande konsekvenser för de människor som besluten berör.

En annan tydlig förändring som etableringsreformen fört med sig är att såväl etableringslotsar som arbetsförmedlare dagligen vänder sig till vår rådgivningstelefon för migranter med frågor om framför allt familjeåterförening, men också om asylrätt i allmänhet eller helt andra frågor om etableringen i samhället. Det är tydligt på de frågor man ställer att många etableringslotsar helt enkelt saknar grundläggande kompetens om hur det svenska samhället fungerar, en brist som vi mot bakgrund av det uppdrag man åtagit sig som etableringslots finner synnerligen anmärkningsvärd.

Röda Korset stödjer därför avskaffandet av systemet med etableringslotsar. Vi vill dock understryka att det behov av praktiskt och socialt stöd som etableringslotsen bland annat var tänkt att tillgodose finns kvar. För att kunna ge rätt stöd och rätt insatser för att främja etableringen i samhället och på arbetsmarknaden är det helt avgörande att man ser till människors hela livssituation. En utredning om hur nyanländas behov av socialt och praktiskt stöd, inklusive stöd till familjeåterförening, kan tillgodoses på bästa sätt bör därför tillsättas med mål att en kommunal eller statlig aktör får detta uppdrag. Den nuvarande lagstiftningen är alltför otydlig i detta avseende.

Röda Korset menar vidare att det behöver göras en översyn för att säkerställa att arbetsförmedlare och andra aktörer som möter nyanlända för att ge stöd i etableringen har rätt kompetens för sina respektive uppdrag. Vidare bör det införas kompetenshöjande insatser om bland annat familjeåterförening och vård och behandlingsinsatser för trauma- och tortyrskadade för tidig identifiering av behov och kunna hänvisa till rätt stöd och hjälp.

SVENSKA RÖDA KORSET

Ulrika Årehed Kågström,
Generalsekreterare